

Inauguracja XX Zjazdu Komunistycznej Partii Chin

Michał Bogusz

16 października w Pekinie rozpoczął się XX Zjazd Komunistycznej Partii Chin (KPCh). Siedmiodniowe obrady z udziałem 2296 delegatów doprowadzą do wyłonienia nowego składu Komitetu Centralnego (KC), formalnie najważniejszego organu KPCh, na najbliższe pięć lat, a także do ogłoszenia licznych innych decyzji personalnych, m.in. wyboru sekretarza generalnego (SG), Biura Politycznego (BP), Stałego Komitetu Biura Politycznego (SKBP), Sekretariatu KC i Centralnej Komisji Wojskowej (na pierwszym posiedzeniu plenarnym KC). Zjazd jest również okazją do wskazania nowych kierunków politycznych i ideologicznych partii. W pierwszym dniu wysłuchano publicznego raportu sekretarza generalnego Xi Jinpinga z prac XIX Komitetu Centralnego, kompleksowo opisującego stan organizacji i państwa.

Po inauguracji Zjazdu jego uczestnicy przeszli do prac w grupach roboczych, obejmujących w większości niejawne spotkania delegatów (ogólnikowe informacje podaje rzecznik prasowy). Prawdopodobnie ostatniego dnia (23 października) już przez nowy KC powołany zostanie sekretarz generalny, który publicznie wygłosi krótkie przemówienie programowe. Po zamknięciu obrad ukonstytuuje się nowy Komitet Centralny, który od tego czasu przejmie najwyższą władzę w partii. Następnie zorganizowane zostanie pierwsze spotkanie plenarne (I Plenum), zatwierdzające wszystkie pozostałe nominacje wewnętrzne. W marcu 2023 r. rekomendacje Zjazdu na stanowiska państwowe przyjmie parlament – Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych (OZPL) – co zakończy cykl zmiany politycznej w ChRL.

Komentarz

- Tegoroczny Zjazd KPCh ma charakter przełomowy ze względu na skalę wyzwań stojących obecnie przed Chinami, a w konsekwencji liczbę koniecznych do podjęcia decyzji. W pierwszej kolejności rozstrzygnie on kwestię pozostania Xi Jinpinga na stanowisku sekretarza generalnego na trzecią pięcioletnią kadencję (wbrew nieformalnym partyjnym regułom utartym w ostatnich dekadach), a co za tym idzie – przesądzi o kontynuowaniu firmowanej przez niego polityki, w tym m.in. centralizacji partii i państwa, wykorzystywania totalitarnych metod kontroli społecznej, asertywnej strategii międzynarodowej. Tegoroczny Zjazd – wobec pogarszającej się sytuacji ekonomicznej, dryfu reform gospodarczych, braku perspektyw wyjścia z destabilizującej społecznie strategii „zero COVID” – zadecyduje również o tym, czy w partii osiągnięty zostanie kompromis dotyczący głębszych reform i rozwiązania strukturalnych problemów.

- Raport wygłoszony przez Xi Jinpinga na otwarciu XX Zjazdu nie zawierał nowych elementów w porównaniu z dokumentami publikowanymi w ostatnich pięciu latach. W niektórych punktach zaostrego retorykę, np. dotyczącą dążenia do zjednoczenia z Tajwanem czy nawiązującą do działań przeciwko zewnętrznym „złym siłom” (Zachód ze Stanami Zjednoczonymi na czele). Xi Jinping wskazał na liczne zagrożenia wewnętrzne, jak dysproporcje dochodowe czy starzenie się populacji, i zewnętrzne – przede wszystkim rywalizację wielkich mocarstw. Potwierdził utrzymanie strategii „zero COVID”, dalsze wzmacnianie kontroli KPCh nad Armią Ludowo-Wyzwoleńczą oraz „sukces” zmian konstytucyjnych w Specjalnym Regionie Autonomicznym Hongkong. W kwestiach społeczno-gospodarczych znalazły się odwołania do koncepcji „wspólnego dobrobytu” (zwiększenia redystrybucji) i podwójnej cyrkulacji (przeniesienia ciężaru rozwoju na konsumpcję wewnętrzną), ale nie zostały one wprost nazwane. Bardzo istotną objętościowo część raportu stanowiły także rozważania filozoficzno-polityczne na kanwie marksizmu-leninizmu „z chińską charakterystyką”.
- Obrady Zjazdu są w większości niejawne, a niewielka ilość wiarygodnych informacji przedostających się do mediów uniemożliwia ocenę kierunku dyskusji wewnątrz aparatu partyjnego. Kluczowe kierunki polityki powinny być jednak zasygnalizowane w przemówieniu końcowym nowego sekretarza generalnego, którym – jak można się spodziewać – zostanie na trzecią kadencję Xi Jinping. Dopiero dokumenty pozjazdowe oraz z kolejnych posiedzeń KC i jego organów pozwolą z czasem na bardziej szczegółową ocenę przyjętych zmian politycznych i społeczno-gospodarczych. Podobnie decyzje personalne będą znane dopiero po zakończeniu Zjazdu, a w wypadku części nominacji państwowych – nie wcześniej niż w marcu przyszłego roku po sesji OZPL, mimo że w praktyce to właśnie podczas trwających obecnie obrad przyjęte zostaną rekomendacje odchodzącego kierownictwa. Dopiero po ogłoszeniu wszystkich zmian będzie można spróbować określić realny zakres władzy Xi Jinpinga i rozkład sił poszczególnych grup interesu w Komitecie Centralnym i Centralnym Rządzie Ludowym.